

Bakıda "Cənub Qaz Dəhlizi" Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 12-ci və "Yaşıl Enerji" Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 4-cü iclasları öz işini başa çatdırdı. Bu toplantı bərpaolunan enerjinin tarazlı şəkildə inkişaf etdirilməsi və enerji bağlantılarının regional səviyyədə daha da şəxələndirilməsində göstərilən səylərin mühüm mərhələsi kimi dəyərləndirildi. Qazanılan uğurların arxasında Prezident İlham Əliyevin dayandığı və görülməli işlərə müdrikliklə rəhbərlik etdiyi vurğulandı.

Avropa İttifaqının enerji və mənzil siyasəti üzrə komissarı Dan Yorgensenin Məşvərət Şurasının toplantısında iştirak etmək üçün Bakıya gəlməsi və burada çıxış etməsi tədbirin əhəmiyyətinə bir daha diqqət cəlb edir.

Xatırladaq ki, Məşvərət Şurasının illik iclaslarına 2015-ci ildən start verilib. Yaranmış qaydaya görə, hər dəfə ötən iclasdan sonra görülmüş işlər nəzərdən keçirilir, enerji təhlükəsizliyi və dayanıqlı enerji təchizatı sahələrində əməkdaşlığın və tərəfdaşlığın gücləndirilməsi ilə bağlı gələcək birgə addımlar planlaşdırılır. İki gün əvvəl keçirilən tədbirdə dövlətimizin başçısı bu barədə belə demişdir: "Bu təşəbbüsün davamlılığını nümayiş etdirməsindən artıq on ildən çox vaxt keçir və 12 il əvvəl bu təşəbbüsə başladığımız dövrlə müqayisədə birlikdə - məhz birlikdə toplaşmağın və enerji təhlükəsizliyinə dair mühüm məsələləri müzakirə yolu ilə həll etməyin nə dərəcədə vacib olduğunu indi daha aydın şəkildə anlarıyıq. Xüsusilə son 12 il nəzər saldıqda müxtəlif ssenarilərin, çətinliklərin, mürəkkəbliklərin və problemlərin şahidi oluruq. Lakin bütün bu çətinliklərə və regionumuzda yaşanan olduqca ağır dövrlərə baxmayaraq, Azərbaycan və tərəfdaşları tərəfindən bir sıra ölkələrin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması həqiqətən də gündəlik həyatımızda hiss etdiyimiz reallığa çevrilmişdir. Ötən il Bakıda sonuncu görüşümüzdən bəri görülməli işlərə nəzər yetirdikdə yenə də irəliləyişin şahidi oluruq".

Ötən iclas keçiriləndə Azərbaycan 12 ölkəyə qaz ixrac edirdi. Hazırda isə Azərbaycan qazının istehlakçısı olan ölkələrin sayı 16-ya çatıb. Bu göstərici üzrə biz boru kəmərləri vasitəsilə qaz tədarük edən ölkələrin sayına əsasən dünyada birinci yerdəyik.

Mühüm hadisələrdən biri qaz təchizatımızın artıq Avropa hüddurlarından kənardakı istiqamətlərə də çatmasıdır. İlk dəfə olaraq Suriyaya qaz

Azərbaycanın sərhəd tanımayan enerji siyasəti

Bu uğurlu siyasətin müəllifi İlham Əliyevdir

tədarükünə başlanıb. Bu da Suriya xalqına mövcud olan kəskin elektrik enerjisi qıtlığının azaldılmasında yardım göstərmək məqsədi daşıyır. Beləliklə, indi Azərbaycan Gürcüstana, Türkiyəyə, İtaliyaya, Bolqarıstana, Yunanıstana, Rumıniyaya, Macarıstana, Serbiyaya, Sloveniyaya, Xorvatiyaya, Şimali Makedoniyaya, Slovakiyaya, Ukraynaya, Suriyaya, Almaniyaya və Avstriyaya qaz ixrac edir.

Avropanın enerji bazarında rolunu genişləndirmək niyyətindəyik. Göründüyü kimi, artıq Avropanın daha iki ölkəsinə - Almaniya və Avstriyaya qaz tədarükünə başlanıb. Beləliklə, hazırda Avropa İttifaqının 10 üzv dövləti Azərbaycandan qaz alır.

İxracı artırmaq üçün isə bir sıra şərtlər vacibdir. Əvvəla, hasilat artırılmalıdır. Yanacağı nəql etmək üçün infrastruktur olmalıdır və s. Təsəffü deyil ki, Məşvərət Şurasında bütün bu məsələlərə də toxunulub. Dövlətimizin başçısı "Cənub qaz dəhlizi"nin artıq tam yüklənmiş vəziyyətdə olduğunu qeyd edib. Bildirib ki, bunun üçün əlavə genişləndirmə tədbirləri və interkonnektor çəkilişi imkanları araşdırılır. Məqsəd ixracı maksimum səviyyəyə çatdırmaqdır.

Hasilata gəldikdə isə Azərbaycanın yataqlarından yeni qaz həcmələri əldə etmək imkanları mövcuddur. Bu il "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin dərin laylarından qaz hasilatının başlanması gözlənilir.

İki-üç il ərzində "Abşeron"un tammiqyaslı işlənmə mərhələsinin başlanması nəzərdə tutulur ki, bu da yataqdan hasilatı üç dəfə artırıcaq. Qarşıda "Ümid" in ikinci, təbii qazın əsas mənbəyi olan "Şahdəniz" in növbəti mərhələsinin də qaz verəcəyi dayanır.

Artıq dördüncü dəfədir əvvəlki tədbirlə yanaşı, "Yaşıl Enerji" Məşvərət Şurasının da toplantısı keçirilir. Odur ki, keçən ildən bəri bu istiqamətdə əldə olunan müsbət nəticələr barədə də məlumat verildi. Cari ilin yanvarında regionda ən böyük külək elektrik stansiyası - 240 meqavat gücündə olan "Xızı-Abşeron" açıldı. Layihəni Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" şirkəti maliyyələşdirib və həyata keçirib.

Bir sıra layihələr icra mərhələsindədir və gələcək illərdə alternativ enerji mənbələri ilə işləyən yeni elektrik stansiyalarının açılışı olacaq. Bu məsələdə xarici sərmayədarlardan və yerli şirkətlərdən ibarət müsbət kombinasiya mövcudluğu təqdirəlayiq haldır. Əlbəttə, yerli şirkətlər dedikdə ilk növbədə SOCAR nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, özəl şirkətlər də alternativ enerji mənbələrinə investisiya yatırmağa başlayıblar. Çünki bunun üçün böyük potensial və tələbat var.

Azərbaycan Avropaya "yaşıl enerji" dəhlizi açmağı da hədəfləyib. "Artıq ötürücü xətlər mövcuddur, la-

kin daha çox ötürücü xətlər olacaq. Biz bu məsələ üzərində işləməliyik. Biz enerji kabelləri - Azərbaycandan Avropaya Qara dənizin dibi ilə gedən enerji kabeli və Mərkəzi Asiyadan Azərbaycana gələn enerji kabeli üzərində birlikdə işləməliyik. Hər iki müqavilə imzalanıb və bir layihədə iqtisadi-texniki əsaslandırma tamamlanmaq üzrədir, digər layihədə isə bu iş davam edir. Bütün bu layihələrin reallaşacağı zaman onlar çox dayanıqlı olacaq və deyərdim ki, bir çox ölkələrin enerji dəhlizləri üçün ekzistensial əhəmiyyət kəsb edəcək. Alternativ enerji ilə bağlı planlarımız artıq imzalanmış müqavilələrə əsaslanır", - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

Bəli, anlaşma memorandumları deyil, məhz müqavilələr! 2032-ci ilə qədər alternativ enerji mənbələrindən 6-8 gigavat elektrik enerjisi əldə ediləcəyi nəzərdə tutulub. Bu enerji həm ixrac ediləcək, həm də hazırda elektrik enerjisi istehsalı üçün istifadə olunan təbii qazı əvəzləyəcək.

Ölkəmiz hidroelektrik stansiyalarına da sərmayə yatırır. Bu layihələr Ermənistanın işğalından azad edilmiş və Prezidentimiz tərəfindən "yaşıl enerji" zonası elan olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə gerçəkləşir. İndiyədək bu ərazilərdə 40 belə enerji obyektinə istifadəyə verilib. Planlar bunu 2-3 ilə təqribən ikiqat artırmaqdan

ibarətdir. Bu, əlavə potensial və ucuz enerji deməkdir.

Dövlətimizin başçısı enerji məsələlərinə həsr olunmuş digər tədbirlərdə olduğu kimi, bu dəfə də qazıntı yanacağı və bərpaolunan enerjinin vəhdəti məsələsinə də toxundu: "Biz hamımız planetin təhlükəsiz və təmiz olmasını istəyirik. Hec birimiz iqlim dəyişikliyinə fəsadlarını görmək istəmirik. Yeri gəlmişkən, burada Xəzər dənizinin ildən-ilə dayazlaşdığını görə bilərsiniz. Lakin eyni zamanda biz bu məsələyə ideologiya nöqtəyi-nəzərindən deyil, pragmatizm, realizm nöqtəyi-nəzərindən yanaşmalıyıq. Beləliklə, qazıntı yanacağının və bərpaolunan enerji mənbələrinin vəhdəti, xüsusilə də Azərbaycan kimi ölkələrin söylərinin yüksək qiymətləndirilməsi, - ölkənin öz qaz ehtiyatlarının 100 il üçün kifayət edə biləcəyi halda bərpaolunan enerji mənbələrinə milyardlarla sərmayə yatırması, - hesab edirəm ki, iş məhz belə aparılmalıdır. Əminəm ki, biz yaxşı həll yolları tapacağıq".

Azərbaycan Türkiyədə, Serbiyada, İtaliyada və digər ölkələrdə də yeni enerji layihələri icra edir. Bu isə bir daha təsdiqləyir ki, ölkəmizin enerji təhlükəsizliyinə töhfəsi yalnız öz sərhədləri ilə, "Cənub qaz dəhlizi" ilə məhdudlaşmır.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*